ڪوڙ جي

بدبور

30-Mar-2017

هفتيوار سنتن ڀري اجتماع ۾ ٿيڻ وارو
سُنّتن ڀريو بيان

(For Islamic Sisters)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ ط

اَمَّا بَعْدُ! فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْم ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْم ط

ڪوڙ جي بدبو

اَلصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللّٰه وَعَلٰى اٰلِكَ وَ اَصْحٰبِكَ يَا حَبِيْبَ اللّٰه

اَلصَّلٰوةُ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللّٰه وَعَلٰى اٰلِكَ وَ اَصْحٰبِكَ يَا نُوْرَ اللّٰه

دُرُودِپاڪ جي فضيلت

مَنقول آهي: جڏهن ڪنهن مجلس ۾ (يعني ماڻهن ۾) ويهو تہ ائين چئو: ”بِسْمِ الله الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم وَ صَلَّى الله عَلٰى مُحَمَّد“ الله عَزَّوَجَلَّ توهان تي هڪ ملائڪ مقرّر فرمائيندو جيڪو توهان کي غيبت کان پري رکندو ۽ جڏهن مجلس مان اُٿو تہ چئو:”بِسْمِ الله الرَّحْمٰنِ الرَّحِيم وَ صَلَّى الله عَلٰى مُحَمَّد“ تہ ملائڪ ماڻهن کي توهان جي غيبت ڪرڻ کان پري رکندو. (اَلْقَوْلُ الْبَدِيع،ص۲۷۸ ملتقطاً)

گرچہ ہیں بے حد قصور تم ہو عَفُوّ و غَفور بخش دو جُرم و خطا تم پہ کروڑوں دُرود

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اسان ثواب حاصل ڪرڻ خاطر بيان ٻڌڻ کان پهريان سٺيون سٺيون نيتون ڪيون ٿا. فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ: نِيَّةُ الْمُؤمِنِ خَيْرٌ مِّنْ عَمَلِهٖ.يعني مسلمان جي نيت ان جي عمل کان بهتر آهي.

(المعجم الكبير للطبراني، باب السين،سهل بن سعد الساعدى الحديث: 5942، ج 6، ص 185)

ٻہ مدني گُل: 1 بنا سٺي نيت جي ڪنهن بہ نيڪ عمل جو ثواب ناهي ملندو.

2 جيتريون سٺيون نيتون وڌيڪ، اوترو ثواب بہ وڌيڪ.

بيان ٻڌڻ جون نيّتون

❁ نگاهون جهڪائي انتهائي توجهه سان بيان ٻُڌندَس ❁ ٽيڪ لڳائي ويهڻ بدران علمِ دين جي تعظيم خاطر جيترو ٿي سگهيو گوڏا وچائي ويهندَس ❁ ضرورت طور سوڙهو ٿي سِرڪي ٻين جي لاءِ جاءِ ڪُشادي ڪندَس ❁ ڌِڪو وغيره لڳو ته صبر ڪندَس، گهورڻ، جهڙڪڻ ۽ اُلجهڻ کان بچندَس ❁ صَلُّوا عَلَي الحَبِيب! اُذْكُرُوالله، تُوبُوا اِلَي الله! وغيره ٻُڌي ثواب ڪمائڻ ۽ صدا لڳائڻ وارين جي دِل جوئي (يعني دلداري) جي لاءِ پست آواز سان جواب ڏيندس ❁ اجتماع کان پوءِ پاڻ اڳتي وڌي سلام، مُصافحو ۽ اِنفرادي ڪوشش ڪندس. جيڪو ڪجهه ٻڌندَس ان کي ٻڌي ڪري سمجهي ڪري ان تي عمل ڪري بعد ۾ ٻين تائين پهچائي ڪري نيڪي جي دعوت عام ڪرڻ جي سعادت حاصل ڪندَس، دورانِ بيان موبائل جي غير ضروري استعمال کان بچندَس، نه بيان ريڪارڊ ڪندَس نه ئي ٻئي ڪنهن قسم جي آواز (جو ان جي اجازت ناهي)

صَلُّوْاعَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

زمين تي قبضو ڪرڻ جي ڪوشش ڪرڻ واري انڌي ٿي وئي

اَروٰي نالي هڪ عورت حضرت سيدُنا سعيد بن زيد رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه سان گهر جي ڪجهه حصي تي جهيڙو ڪيو. پاڻ ارشاد فرمايائون: اها زمين انهيءَ کي ڏئي ڇڏيو، مون رسولُ الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کي اهو فرمائيندي ٻڌو آهي: جنهن شخص هڪ گرانٺ زمين به ناحق ورتي، قيامت جي ڏينهن ان جي ڳچي ۾ ست (7) زمينن جو طوق وڌو ويندو. ان کان پوءِ پاڻ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه دُعا فرمائي: ياالله عَزَّوَجَلَّ! جيڪڏهن اها ڪوڙي آهي ته ان کي انڌو (Blind) ڪري ڇڏ ۽ ان جي قبر انهيءَ گهر ۾ بڻائي ڇڏ. راوي چون ٿا: مون ڏٺو ته اها عورت انڌي ٿي

چڪي هئي، ديوارن کي هٿ لڳائيندي هلندي هئي ۽ چوندي هئي: مون کي سعيد بن زيد جي بددُعا لڳي آهي، آخر ڪار هڪ ڏينهن گهر ۾ هلندي اها کوهه ۾ ڪِري مري وئي ۽ اهو کوهه ان جي قبر بڻجي ويو.

(مسلم،كتاب المساقاة،باب تحريم الظلم، ص٦٦٩،حديث:٤١٣٣)

جھوٹ سے بُغض و حسد سے ہم بچیں
کیجئے رحمت اے نانائے حسین

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ڏٺو اوهان ته هڪ ڪوڙ جي ڪري ان عورت کي ڪهڙو دردناڪ ۽ عبرتناڪ موت آيو. الله عَزَّوَجَلَّ اِنسان کي بيشمار نعمتن سان نوازيو آهي ، انهن نعمتن مان هڪ عظيم نعمت "زَبان" به آهي، اها ظاهر طور گوشت جي هڪ ننڍڙي بوٽي آهي، پر خداءِ رحمٰن عَزَّوَجَلَّ جي عظيمُ الشّان نعمت آهي. هن نعمت جي قدر ته شايد گُونگو (Dumb) ئي ڄاڻي سگهي ٿو. ان جو دُرُست اِستِعمال جنَّت ۾ ۽ غَلَط استِعمال جهنَّم ۾ داخل ڪري سگهي ٿو. جيڪڏهن ڪو پنهنجي زبان جو دُرُست اِستعمال ڪندي صدقِ دل سان ڪلمو شريف پڙهي ته ان جي لاءِ جنّت واجب ٿي ويندي آهي جيئن ته

نُور جي پيڪر، تمام نبين جي سَرْوَر صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جو فرمانِ رُوح پرَوَر آهي: جنهن "لَآ اِلٰهَ اِلَّا الله" چيائين هو جنت ۾ داخل ٿيندو ۽ ان جي لاءِ جنت واجب ٿي ويندي." (مستدرک حاکم، کتاب التو بة والانابة،باب من قال لا اله ..الخ، ٣٥٦/٥، حديث:٧٦٨٣)

جيڪڏهن اها ئي زَبان الله عَزَّوَجَلَّ جي نافرماني ۾ هلي ته نهايت وڏي آفت جو سامان آهي جيئن ته

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ آهي: اِنسان جون اڪثر خطائون ان جي

زَبان سبب ٿيندیون آهن. (شعب الايمان، باب في حفظ اللسان، ۴ /۲۴۰، حديث:۴۹۳۳) زبان جي غلط اِستعمال جي هڪ صُورت ڪوڙ ڳالهائڻ بہ آهي. ڪوڙو شخص ماڻهن ۾ تہ پنهنجو اِعتماد وڃائي ذليل ٿيندو ئي آهي، الله عَزَّوَجَلَّ جي نوري مخلوق يعني ملائڪ بہ اهڙي شخص وٽ ناهن ايندا، جيئن تہ حديثِ پاڪ ۾ آهي: جڏهن ٻانهو ڪوڙ ڳالهائيندو آهي، ان جي بدبُو سان ملائڪ هڪ ميل پري ٿي ويندو آهي. (ترمذي،باب ماجاء في الصدق والڪذب،الحديث:۱۹۷۹،ج۳،ص۳۹۲)

ڪوڙي ماڻهو جي وات مان نڪرڻ واري بدبُو

حضرتِ سيدُنا امام عبدالرَّحمٰن ابنِ جَوزي رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيه فرمائن ٿا: جڏهن مومن بِلاعُذر ڪوڙ ڳالهائيندو آهي تہ ان جي وات (Mouth) مان بدبُودار شيءِ نڪرندي آهي، ايستائين جو اها عرش تائين پهچي ويندي آهي ۽ عرش کڻڻ وارا ملائڪ ان تي لعنت ڪندا آهن ۽ ان سان گڏ 80 هزار ملائڪ پڻ لعنت موڪليندا آهن ۽ 80 خطائون ان جي ذمي لکيون وينديون آهن، جنهن مان سڀ کان گهٽ اُحد جبل جي مثل آهي. (بستان الواعظين ورياض السامعين ص٦١)

فتاوٰي رضويہ ۾ آهي: ڪوڙ ۽ **غيبت** باطني گند گيون آهن، لِهٰذا ڪوڙي جي وات مان اهڙي بدبو نڪرندي آهي جو ان وقت حِفاظت جا فرشتا هن کان پري هٽي ويندا آهن. جيئن تہ حديث ۾ بيان ٿيو آهي ۽ اهڙي طرح هڪ بدبو جي باري ۾ رسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ خبر ڏني تہ هي انهن جي وات جي بدبو آهي جيڪي مسلمانن جي **غيبت** ڪندا آهن ۽ اسان کي ڪوڙ يا **غيبت جي بدبو** محسوس ناهي ٿيندي هن جو سبب اهو آهي تہ اسان هن کان مالُوف (يعني عادي) ٿي ويا آهيون، اسان جا نڪ هن سان ڀريل آهن جيئن چمڙي (يعني کلن) جي ڪارخانن يا دڪانن جي ويجهو جيڪي رهندا آهن انهن کي هن جي بدبو سان

تڪليف ناهي ٿيندي، ٻيو اچي ته هو ان بدبو جي ڪري شديد تڪليف محسوس ڪندو آهي. مسلمان هن نَفِيس فائدي يعني عمده نتيجي کي ياد رکن ۽ پنهنجي رب عَزَّ وَجَلَّ کان ڊڄن، ڪوڙ ۽ **غيبت** ڇڏي ڏين. ڇا **معاذالله** عَزَّ وَجَلَّ وات مان پاخانو نڪرڻ ڪنهن کي پسند آهي؟ باطن جوڻڪُ کُلي ته معلوم ٿئي ڪوڙ ۽ **غيبت** ۾ پاخاني کان به بدتر بدبو آهي. (غيبت جون تباه ڪاريون، ص ١٣٥)

اچو!بارگاهِ رِسالت ۾ اسان فرياد ڪريون ٿا:

حسد، وعده خلافي، جھوٹ، چغلي، غيبت و تہمت

مجھے ان سب گناہوں سے ہو نفرت يَارَسُوْلَ الله

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِيب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ڪوڙ جي خلاف اعلانِ جنگ آهي!

نه ڪوڙ ڳالهائينداسين نه ڳالهرائينداسين

اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِيب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اوهان ٻڌو ته ڪوڙي جي وات مان اهڙي سخت بدبُو نڪرندي آهي جو رحمت جا ملائڪ هڪ مِيل پري ٿي ويندا آهن، پر اسان کي اها بدبُو ان ڪري محسوس ناهي ٿيندي جو ڪوڙ جي ڪثرت جي ڪري هر طرف ان جي بدبُو جا ڀَپَڪا اُٿي رهيا هوندا آهن ۽ اسان جو نڪ (Nose) پڪو ٿي چڪو آهي. ان کي ائين سمجھو ته جڏهن گٽر جي صفائي ڪئي ويندي آهي ته عام شخص ان جي بدبُو سبب اتي بيهي نٿو سگهي، پر ڀنگي (Sweeper) کي ڪجھ به محسوس ناهي ٿيندو، ان ڪري جو ان جو نڪ ان

گندگي جي بدبُو سان پكوتي چكو هوندو آهي. تنهنكري اسان كي ان بُري خَصلت كان ۽ كوڙن جي صُحبت كان بچڻ كپي چوته كوڙ ڳالهائڻ اهڙي بُري عادت آهي جو ان جي كري ايمان كمزور ٿي ويندو آهي ۽ هر هر كوڙ ڳالهائڻ ايمان جي كمزوري تي دلالت كري ٿو، انهيءَ ڳالهه ڏانهن اشارو كندي الله عَزَّوَجَلَّ سيپاري 14 سُوْرَۃُ النَّحْل جي آيت نمبر 105ـ۾ ارشاد فرمائي ٿو :

اِنَّمَا يَفْتَرِی الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ وَ اُولٰٓىِٕكَ هُمُ الْكٰذِبُوْنَ ﴿۱۰۵﴾

ترجموكنزالايمان: كُوڙو بُهتان اُهي ٺي گهڙيندا آهن جيكِي الله جِي آيتُن تي اِيمان نـ ٿا ركن ۽ اُهي ئِي كُوڙا آهن.

هن آيتِ مباركه جي تحت تفسيرِ خازِن ۾ آهي تہ كافرن طرفان رسولِ اكرم صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ تي قرآنِ پاك بابت پنهنجي طرفان قرآن بنائڻ جو بُهتان لڳايو ويو هو، ان آيت ۾ ان جو رَد كيو ويو آهي ۽ هن آيت جو خلاصو هي آهي تہ كوڙ ڳالهائڻ ۽ بُهتان (تهمت) هڻڻ بي ايمانن جو ئي كم آهي.

(تفسيرِ خازن ،النحل ،تحت الآية:۱۰۵، ۱۴۳/۳،ملخصاً)

حضرتِ علّامہ امام فَخرُالدّين محمد بن عُمر رازي رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه فرمائن ٿا: هي آيتِ كريمہ هن ڳالهه تي قَوِي دليل آهي تہ كوڙ تمام كبيره گُناهن ۾ سڀ كان وڏو گُناهه ۽ بَد ترين بُرائي آهي، چوته كوڙ ڳالهائڻ ۽ كوڙو الزام (Blame) لڳائڻ جي جُرأت اهو ئي شَخص كندو آهي، جنهن كي الله عَزَّوَجَلَّ جي نشانين تي يقين نہ هجي يا جيكو شَخْص غير مُسلِم هجي ۽ الله عَزَّوَجَلَّ جو كوڙ جي مَذَمَّت ۾ اهڙي طرح كلام فرمائڻ، نهايت ئي سخت تَنبِيہ آهي.

(التفسير الكبير:۲۷۲/۷، الجزءالعشرون،ملتقطاً)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اوهان ٻڌو ته قرآنِ ڪريم ۾ ڪوڙ کي بي ايمانن جي صفت قرار ڏنو ويو آهي، يقيناً ڪوڙ اهڙي بُري عادت آهي جو جاهليت واري زماني ۾ قبيلن جا وڏا سردار به ان کان سخت نفرت ڪندا هئا ۽ پاڻ ڏانهن ڪوڙ جي نسبت ڪرڻ پسند نه ڪندا هئا، جيئن ته

جڏهن رُوم جي بادشاهه وٽ نبي ڪريم ،رؤف رحيم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي طرفان خط جي صورت ۾ اسلام جي دعوت پهتي ته ان ابُوسفيان کي پنهنجي درٻار ۾ گهرايو (جيڪي ان وقت مسلمان ته نه ٿيا هئا پر نسب جي اعتبار سان حضورِ اڪرم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جا ويجها هئا) شاهِ رُوم حضورِ اڪرم،نورِ مجسم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي نبوت جي دعوي جي سچائي جو اندازو لڳائڻ جي لاءِ ابوسُفيان کان پاڻ ڪريم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي باري ۾ ڪافي سوال ڪيا، جيتوڻيڪ ان وقت ڪفر جي ڪري ابو سفيان، حضور صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ سان بُغض ۽ عناد رکندا هئا، پر ان باوجود حضورِ اڪرم،نورِ مجسم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي ڪردار ۽ گُفتار جي باري ۾ پڇيا ڪيل سيني سوالن جا جواب شاهه رُوم کي سچ سچ ٻڌائي ڇڏيا ۽ شانِ رسالت گهٽائڻ جي لاءِ ڪوڙ جو سهارو صرف ان ڪري نه ورتو جو ڪوڙ ڳالهائڻ جي ڪري معاشري ۾ مون کي ڪوڙو چيو ويندو ۽ ان بدترين عيب جي مون ڏانهن نسبت ڪئي ويندي. ان ڪري هن موقعي تي شانِ رسالت گهٽائڻ جي لاءِ ڪوڙ نه ڳالهائي سگهڻ ۽ مجبوراً

سچ ڳالهائڻ جو سبب پاڻ بيان ڪن ٿا: فَوَاللهِ لَوْلَا الْحَيَاءُ مِنْ اَنْ يَاثِرُوا عَلَيَّ كَذِبًا لَكَذَبْتُ عَنْه الله جو قسم! جيڪڏهن مون کي ان ڳالهه جو شرم نه هجي ها ته ماڻهو مون ڏانهن ڪوڙ منسوب ڪندا ته مان ضرور رسولِ اڪرم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي باري ۾ ڪوڙ ڳالهايان ها. (بخاري، كتاب بدء الوحي،١/١٠حديث:٧)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هن واقعي مان اها ڳالهه واضح ٿي وئي ته اسلام کان پهريان به ماڻهو ڪوڙ کان سخت نفرت ڪندا هئا جڏهن ته حضرت سَيِّدُنا

ابُو سفيان رَضِیَ اللہ تَعَالٰی عَنْہ ايمان آڻڻ کان پهريان نبي پاڪ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جي باري ۾ صرف ان ڪري ڪوڙ نہ ڳالهايائين تہ ماڻهو ان جي باري ۾ ائين ڳالهيون ڪندا تہ ابُوسفيان جهڙو معزز سردار بہ ڪوڙ ڳالهائي ٿو. غور ڪيو! ڪوڙ ڪهڙي نہ بُري عادت آهي جو اسلام کان پهريان بہ ماڻهن جي ويجهو معيوب (Disgusting) سمجهيو ويندو هو، تہ اسان مسلمان ٿي هن بُري آفت کان بچڻ جي ڪوشش چو نٿا ڪيون؟ جڏهن تہ اللّٰہ عَزَّ وَجَلَّ اسان کي هن کان بچڻ جو حڪم ارشاد فرمايو آهي، جيئن سيپاري 17 سُوْرَۃُ حَج آيت 30 ۾ اِرْشاد آهي:

وَ اجۡتَنِبُوۡا قَوۡلَ الزُّوۡرِ ﴿۳۰﴾ **ترجموڪنزالايمان:** ۽ بچو ڪُوڙي ڳالھ کان

اللہ ہمیں جھوٹ سے غیبت سے بچانا مولیٰ ہمیں قیدی نہ جہنّم کا بنانا
اے پیارے خدا از پئے سلطانِ زمانہ جنّت کے محلّات میں تُو ہم کو بسانا

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اوهان ٻڌو تہ قرآنِ پاڪ ۾ اسان کي ڪوڙ کان بچڻ جو حڪم ڏنو ويو آهي، چوتہ ڪوڙ ڳالهائڻ ايمان جي ڪمزوري جي نشاني آهي، ڪوڙ هڪ اهڙو مرض آهي جيڪو اسان جي مُعاشري (Society) ۾ تيزي سان ڦهلجي رهيو آهي، ڪوڙ ڳالهائڻ وارو اهو ئي سوچي ٿو تہ هڪ ڀيري ڪوڙ ڳالهائڻ سان ڪهڙو وڏو نُقصان ٿي پوندو، اهو ذِهن رکڻ وارا نادان ماڻهو اهڙو نُقصان ڪڻن ٿا جو ڪڏهن ڪڏهن جان بہ هلي ويندي آهي. اچو هن باري ۾ هڪ عبرت انگيز حڪايت ٻڌون ٿا، جيئن

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ڪوڙ ڪي مَعمُولي عَيب سمجهڻ واري جو عِبرَتناڪ انجام

ڪنهن شهر ۾ هڪ واپاري رهندو هو، مال ۽ دولت جي گهڻائي سان گڏوگڏ الله عَزَّ وَجَلَّ ان کي هڪ حسين ۽ خوبصورت زال به عطا فرمائي هئي، ٻئي هڪ ٻئي کي بيحد چاهيندڙ ۽ هڪ ٻئي جو خيال رکندڙ هئا. انهن سوچيو ته اسان وٽ هڪ غلام (Slave) هجي ها جيڪو اسان جون حاجتون پوري ڪري ها. (انهيءَ سوچ کي سامهون رکندي) هو واپاري بازار ويو، اتي ان کي هڪ سني شڪل صورت وارو غلام نظر آيو، جنهن جو آقا هي صدا لڳائي رهيو هو: مان هن غلام کي وڪڻي رهيو آهيان، پر هن ۾ اها هڪ بُرائي آهي ته سال ۾ هڪ ڀيرو ڪوڙ ڳالهائيندو آهي، اهو ٻڌي واپاري چوڻ لڳو: اهو ته ايترو وڏو عيب ناهي، واپاري هن غلام کي خريد ڪري گهر وٺي آيو، غُلام پنهنجي نئين آقا (واپاري) جي خدمت ڪرڻ لڳو، واپاري کي به اهو غلام پسند اچڻ لڳو، سال پورو ٿيڻ وارو هو ۽ واپاري ان غلام جو عيب به وساري چڪو هو، هڪ ڏينهن غلام واپاري جي زال وٽ آيو ۽ چيائين: منهنجي ڳالهه غور سان ٻُڌو ۽ غفلت واري خواب مان بيدار ٿيو پنهنجي جان بچايو! مُعاملو هي آهي ته اوهان جو مرد اوهان کي ڇڏڻ جو پورو منصوبو ٺاهي ورتو آهي، چوته هو ڪنهن وڏي ماڻهو جي ڌيءَ کي چاهي ٿو، ان ڪان پهريان جو گهڻي دير ٿي وڃي ڪا ترڪيب سوچي وٺو، مان ته صرف اوهان جي شفقتن جي لاج رکندي اهو سڀ ٻڌائي رهيو آهيان، واپاري جي زال اها ڳالهه ٻڌي گهڻي پريشان ٿي ۽ انهيءَ غلام کي چيو ته تون ڪو مشورو ڏي : غلام چيو: جيڪڏهن اوهان ان جو ڪو وار ڪٽڻ ۾ ڪامياب ٿي وڃو ته پوءِ اوهان جو مسئلو حل ٿي سگهي ٿو، چوته مان هڪ شخص کي سڃاڻان ٿو جيڪو وارن تي دَم ڪري ڏيندو آهي ، جيڪڏهن ان جي دَم ڪيل وارن کي ساڙي ان جو دونهون ان جي نڪ جي ويجهو ڪٽي وڃجي ۽ اهو دُونهون ان

جي دماغ (Brain) تائين پهچي وڃي تہ هو هميشہ جي لاءِ اوهان جو غلام بڻجي رهندو، پر ياد رهي تہ اهي وار بلڪل ڳچيءَ واري هڏي وٽان هجن، زال چيائين: پر ان هنڌان وار ڪيئن ڪٽنديس؟ غلام چيائين: مان اوهان کي اُسترو آڻي ڏيندس، جڏهن آقا گهري ننڊ سمهي پون تہ ڳلي وٽان وار ڪوڙي ونجو، هن مشوري تي ٻئي متفق ٿي ويا. هاڻي هو غلام واپاري وٽ ويو ۽ چيائين: سردار! مان اوهان کي هڪ نهايت افسوس ناڪ ڳالهہ ٻڌائڻ چاهيان ٿو، هي بہ صرف ان ڪري جو مان اوهان جي شفقت ۾ آهيان، اصل ۾ اوهان جي زال اوهان کان بد دِل ٿي وئي آهي ۽ هوءَ ڪنهن ٻئي سان شادي ڪرڻ چاهي ٿي، هن سلسلي ۾ ان اوهان کي قتل ڪرڻ جو پُورو منصوبو بہ بڻايو آهي، جيڪڏهن اوهان منهنجي ڳالهہ جي سچائي جاڻڻ چاهيو ٿا تہ اڄ رات بستر تي ان کي ائين ظاهر ڪجو تہ جيئن اوهان گهري ننڊ سمهي رهيا آهيو، تڏهن اوهان کي اصل ڳالهہ جي خبر پوندي، غلام جي هن ڪوڙ جو واپاري جي دِل تي وڏو اَثر ٿيو ۽ ان غلام جي ڳالهہ مڃڻ جو فيصلو ڪري ورتو، جڏهن رات ٿي تہ واپاري ڪاڏي وغيره کان فارغ ٿي بستر تي ليٽي پيو ۽ اهو ظاهر ڪيائين جيئن هو تمام گهري ننڊ سمهي چڪو آهي، جڏهن ان جي زال اُسترو ڪڍي وار ڪٽڻ جي اِرادي سان اڳتي وڌي ۽ اُسترو ڳلي تي رکڻ لڳي، تہ واپاري هڪدم اک کولي ورتي ۽ اُسترو ايترو ويجهو ڏسي ان کي غلام جي ڳالهہ جو يقين ٿي ويو، ان هڪدم زال کان اُسترو کسيو ۽ ان جي ڳلي تي هلائي ڇڏيو، يڪدم رت جو ڦوارو نڪتو، ۽ پوءِ هوءَ تڙپي تڙپي واپاري جي هٿ ۾ ٿڌي ٿي، تڏهن واپاري کي ڪجهہ هوش آيو تہ هو چا ڪري وينو آهي، آخرڪار اهو معاملو سڄي شهر ۾ ڦهلجي ويو ۽ واپاري کي بہ پنهنجي زال جي قتل جي سزا ۾ سُولي چاڙهيو ويو. (فاڪهة الخلفاء ، ص١٥٧، دارالأفاق العربية)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ڏٺو اوهان تہ ڪوڙ ڪيئن خُوشين ڀري گهر کي ويران ڪري ڇڏيو ان ۾ رهندڙن کي موت جي حوالي ڪري ڇڏيو. هن

حڪايت مان معلوم ٿيو تہ ڪوڙ کي معمولي عيب نہ سمجهڻ گهرجي جيئن تہ ان واپاري غلام جي ان عيب کي معمولي سمجهيو ۽ آخرڪار ڪيتري وڏي نقصان کي منهن ڏيڻو پيو. اهو بہ معلوم ٿيو تہ هڪ طرفو ڪنهن جي ڳالھ ٻڌي ان تي يقين نہ ڪرڻ گهرجي، جيستائين چڱي نموني تحقيق نہ ڪئي وڃي جيئن تہ هن حڪايت ۾ واپاري ۽ ان جي زال ڪوڙي غلام جي ڳالھ ٻڌي يقين ڪري ورتو جنهن جو ڀيانڪ نتيجو نيٺ ٻنهي زال مڙس کي ڀوڳڻو پيو.

ڪوڙ جي خلاف اعلانِ جنگ آهي!

نہ ڪوڙ ڳالهائينداسين نہ ڳالهرائينداسين

اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ڪيترا بُرا آهن اهي ماڻهو جيڪي ڪوڙ ڳالهائي زال مڙس، دوستن ۽ عزيزن جي وچ ۾ جدائي ڪرائيندا آهن جڏهن تہ شريعتِ مطهره کي مسلمانن جو پاڻ ۾ اتفاق ۽ اتحاد ايتري قدر محبوب آهي جو هڪ ٻئي کي راضي ڪرڻ ۽ صلح ڪرائڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهائڻ جي اجازت عطا فرمائي آهي.

حضرتِ سَيِدُنا ابو ڪاهل رَضِيَ اللّٰه تَعَالٰى عَنْه فرمائن ٿا: ٻن صحابين رَضِيَ اللّٰه تَعَالٰى عَنْهُمَا جي وچ ۾ ڪجھ بحث ٿي ايستائين جو ٻنهي پاڻ ۾ قَطع تَعَلُّق ڪري ورتو تہ مون انهن مان هڪ ڪان ملاقات ڪئي ۽ چيو: توهان جو فُلاڻي سان ڇا معاملو آهي؟ مون تہ ان ڪان توهان جي وڏي واکاڻ ٻڌي آهي، پوءِ مان ٻئي ڪان مليس ۽ ان

ڪي به اهڙي طرح چيو، ايستائين جو انهن ٻنهي وچ ۾ صلح ٿي وئي پوءِ مون (پنهنجي دل ۾) چيو: مون ٻنهي جي وچ ۾ صلح ته ڪرائي ڇڏي پر (ڪوڙ ڳالهائي) پاڻ کي هلاڪ ڪري ڇڏيو، پوءِ مون هن ڳالهه جي خبر رَسُولُ الله صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ کي ڏني ته پاڻ اِرشاد فرمايائون: اي ابو ڪاهل! ماڻهن جي وچ ۾ صلح ڪرايو، توڙي جو ڪوڙ ڳالهائڻو پوي. (معجمِ کبير، قيس بن عائذابو ڪاهل ، ۱۸ /۳۶۱، حديث: ۹۲۷)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! مسلمانن ۾ جهيڙو ڪرائڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهائڻ مذمت جوڳو ڪم آهي جنهن جي ڪري پاڻ ۾ انتشار پکڙبو، نفرت ۽ عداوت وڌندي آهي، تنهنڪري الله عَزَّوَجَلَّ جي عذاب کان ڊڄڻ گهرجي ۽ ڪوڙ جهڙي مُهلِڪ (هلاڪ ڪرڻ واري) بيماري کان پاڻ کي بچايو، نه ته ڪوڙ ظاهر ٿيڻ تي دُنيا ۾ ته ذلّت ۽ رُسوائي ٿيندي ئي آهي، آخرت ۾ به ان کي دردناڪ عذاب تي سگهي ٿو، اچو! ڪوڙ کان نجات ۽ هميشه سچ جو دامن پڪڙڻ جي نِيت سان 3 فرمانِ مُصطفيٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ ٻڌون ٿا:

1. ارشاد فرمايائون: سچ ڳالهائڻ نيڪي آهي ۽ نيڪي جَنَّت ۾ وٺي ويندي آهي ۽ ڪوڙ ڳالهائڻ فِسق ۽ فُجُور آهي ۽ فِسق ۽ فُجُور (گناهه) دوزخ ۾ وٺي ويندو آهي. (صحيح مسلم،کتاب الادب،باب قبح الکذب ،الحديث:۶۶۳۸،ص:۱۰۷۷،ملتقطاً)

2. ارشاد فرمايائون: ڪوڙ گُناهه ڏانهن ڪٺي ويندو آهي ۽ گُناهه جهنَّم ڏانهن ڪٺي ويندو آهي ۽ بيشڪ انسان ڪوڙ ڳالهائيندو رهندو آهي، ايستائين جو الله عَزَّوَجَلَّ جي ويجهو ڪذّاب يعني نهايت وڏو ڪوڙو ٿي ويندو آهي.
(بخاري ، کتاب الادب، باب قول الله تعاليٰ، ۴/۱۲۵، رقم:۶۰۹۴)

3. بارگاهِ رسالت ۾ هڪ شَخص حاضِر ٿي عَرض ڪيو: يارَسُولَ الله صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ! جهنَّم ۾ وٺي وڃڻ وارو عَمَل ڪهڙو آهي؟ فرمايائون: ڪوڙ ڳالهائڻ،

جڏهن ٻانهو ڪوڙ ڳالهائيندو آهي تہ گُناهہ ڪندو آهي ۽ جڏهن گُناهہ ڪندو آهي تہ ناشُڪري ڪندو آهي ۽ جڏهن ناشُڪري ڪندو آهي تہ جهنَّم ۾ داخِل ٿي ويندو آهي. (المسندللامام احمد بن حنبل، مسند عبدالله ابن عمرو بن العاص، ٢/٥٨٩، رقم:٦٦٥٢)

ہائے نافرمانیاں بدکاریاں بے باکیاں　　آہ! نامے میں گُناہوں کی بڑی بھرمار ہے
زِندگی کی شام ڈَھلتی جارہی ہے ہائے نَفس!　　گرم روز و شَب گناہوں کا ہی بس بازار ہے

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیب!　　صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ٻڌو اوهان تہ سچ ڪهڙي پاڪيزه عادت آهي جيڪا انسان کي جنّت تائين پهچائيندي آهي جڏهن تہ ڪوڙ ڳالهائڻ اهڙي بدترين صِفت آهي جيڪا جهنَّم جي اونهاين ۾ ڌڪيندي آهي ۽ ڪوڙ ڳالهائڻ وارو الله عَزَّ وَجَلَّ وٽ ڪذّاب (يعني تمام وڏو ڪوڙو) لکيو ويندو آهي ۽ اها بد عادت انسان کي فاسق ۽ فاجر بڻائيندي آهي.

مُفَسّرِ شَهير،حڪيم الأُمَّت مفتي احمد يارخان رَحۡمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَيه فرمائن ٿا: ڪوڙو ماڻهو اڳتي هلي پڪو فاسِق ۽ فاجِر بڻجي ويندو آهي، ڪوڙ هزارين گناهن تائين پهچائي ڇڏيندو آهي. تجربو پڻ هن تي شاهد آهي، سڀ کان پهريون ڪوڙ شيطان ڳالهايو تہ حضرت آدم عَلَيهِ السَّلَام کي چيائين مان توهان جو خير خواه آهيان. وڌيڪ فرمائن ٿا: (ڪوڙو) شخص هر قسم جي گناهن ۾ ڦاسي ويندو آهي ۽ قدرتي طور تي ماڻهن کي ان تي اعتبار ناهي رهندو، ماڻهو ان کان نَفرَت ڪرڻ لڳندا آهن. (مراة المناجيح ،٦/٤٥٣)

میں جھوٹ نہ بولوں کبھی گالی نہ نکالوں
اللہ مرض سے تُو گناہوں کے شفا دے

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیب!　　صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ماڻهن کي کلائڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهائڻ

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! گُناهه چاهي ننڍو هجي يا وڏو ان کان بچڻ ۾ ئي عافيت آهي، خاص ڪري ڪوڙ کان ڇوته هڪ ڪوڙ ڪيئي گناهن جو سبب بڻجندو آهي ۽ هڪ ڪوڙ کي لڪائڻ جي لاءِ ماڻهن کي ڪيئي وڏيڪ ڪوڙ ڳالهائڻا پوندا آهن. پر بدقسمتي سان اڄ ماڻهن جو هڪ تعداد ڪوڙ جي آفت ۾ گرفتار آهي، ڪيئي موقعا اهڙا آهن جتي سچ ڳالهائڻ ۾ ڪا خرابي ناهي هوندي پوءِ به ماڻهو ڪوڙ جو سهارو وٺندا آهن، مثال طور جتي ڪجهه ماڻهن جي ڪچهري هجي ته اتي هڪ ٻئي کي کلائڻ ۽ محفل کي گرمائڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهايو ويندو آهي. ماڻهن کي کلائڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهائڻ جي مذمت تي به فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ ٻڌو،

1. ارشاد فرمايائون: ٻانهو ڳالهه ڪندو آهي ۽ صرف ان ڪري ڪندو آهي ته ماڻهن کي کلائي، ان جي ڪري جهنم جي ايتري اونهائي ۾ ڪرندو آهي جيڪا آسمان ۽ زمين جي وچ جي فاصلي کان گهٽي آهي ۽ زبان جي ڪري جيتريون غلطيون ٿينديون آهن، اهي ان کان ڪيئي گنا وڏيڪ آهن جيتريون قدم کان غلطيون ٿينديون آهن. (شعب الإيمان، باب في حفظ اللسان، ۴/۲۱۳، حديث: ۴۸۳۲)

2. ارشاد فرمايائون: خرابي آهي ان جي لاءِ جيڪو ڳالهه ڪري تو ڪوڙ ڳالهائي ته جيئن ان سان قوم کي کلائي، ان جي لاءِ خرابي آهي، ان جي لاءِ خرابي آهي. (ترمذي ،۴/۱۴۲، حديث: ۲۳۲۲)

جھوٹی باتیں کرنے والے توبہ کر
بات میری مان تُو اللہ سے ڈر

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! دوستن جي مجلسن ۾ وقت وڃائڻ، محفل گرمائڻ ۽ ماڻهن کي کلائڻ جي لاءِ ڪوڙا اَفسانا ٻڌائڻ ۾ سَراسر نقصان ئي نقصان آهي، چوته اهڙين مجلسن ۾ ويهي پنهنجي زبان کي فضول ڳالهين، غيبتن، چغلين ۽ ڪوڙ وغيره جهڙن گناهن کان بچائڻ اِنتهائي دُشوار ٿي ويندو آهي. جيڪڏهن ڪڏهن مجبوري ۾ اهڙين مجلسن ۾ ويهڻو پوي ته انهن گناهن کان بچڻ جي ڪوشش ڪرڻ گهرجي ۽ ڪوڙ ڳالهائڻ جي بدران سچائي کان ڪم وٺڻ گهرجي، اسان جي بزرگانِ دِين ڪڏهن به ڪوڙ جو سهارو نه ورتو بلڪ سچ ڳالهه ڪندا هئا جيتوڻيڪ سامهون واري کي نه وڻي، جيئن :

حضرتِ سيدُنا طاؤس رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیه وقت جي بادشاه هشّام وٽ ويا ۽ پڇيائون: هشّام! ڪيئن آهيو؟ ان ڪاوڙ ۾ چيو: اوهان مون کي "اميرُ المؤمنين " چئي مخاطب ڇو نه ڪيو؟ فرمايائون: ان ڪري جو تمام مسلمان توهان جي خِلافت تي مُتَّفِق نه آهن، تنهنڪري مونکي خوف ٿيو ته توهان کي اميرُ المؤمنين چوڻ ڪٿي ڪوڙ نه هجي. هن حڪايت کي نقل ڪرڻ کان بعد حُجَّةُ الْاِسْلَام حضرتِ سيدُنا امام محمدبن محمد غزالي رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰی عَلَیه فرمائن ٿا: لهٰذا جيڪو ماڻهو ايتري قَدَر حق پسند ۽ صاف گو هجي ۽ ان قسم جي ڳالهين (مَثَلاً غيبتن، چغلين، رياڪارين، خود پسندين، خوشامدين وغيره وغيره) کان بچي سگهندو هجي، اهو بيشڪ ماڻهن ۾ مِلي جُلي رهي، نه ته پنهنجو نالو مُنافِقن جي فِهرست ۾ لکرائڻ تي راضي ٿي وڃي. (احياء العلوم، ٢/ ٢٨٧)

ڪوڙ جي خلاف اعلانِ جنگ آهي!

نه ڪوڙ ڳالهائينداسين نه ڳالهرائينداسين

اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ

ڪنهن شيءِ جي خواهش هئڻ جي باوجود ڪوڙ ڳالهائڻ

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اسان جي مُعاشري ۾ ڪوڙ جي هڪ صورت اها بہ عام آهي تہ هڪ شخص کي ڪنهن شيءِ جي خواهش هوندي آهي ۽ هو ان کي حاصل بہ ڪرڻ چاهيندو آهي پر جڏهن ان کان پڇيو ويندو توهان کي هن جي حاجت آهي تہ هو ڪوڙ ڳالهائيندي چوندو آهي تہ مون کي هن جي ڪا ضرورت ناهي. حضرتِ سيدَتُنا اَسماء بنت عميس رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا فرمائن ٿيون: مون عرض ڪيو: يارسولَ الله صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ! جيڪڏهن اسان مان ڪنهن کي ڪنهن شيءِ جي خواهش هجي ۽ هو چوي تہ مون کي ان جي خواهش ناهي تہ ڇا اهو ڪوڙ ۾ شُمار ٿيندو؟ اِرشاد فرمايائون: بيشڪ ڪوڙ کي ڪوڙ لکيو ويندو آهي، ايستائين جو ننڍي ڪوڙ کي ننڍو ڪوڙ لکيو ويندو آهي. (اتحاف السادة المتقين،کتا ب آفات اللسان ، باب الحذر من الكذب بالمعاريض،٩ /٢٨٣)

حضرتِ سيدَتُنا اَسماء بنْتِ يزيدرَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهَا فرمائن ٿيون: نبي ڪريمصَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي خدمت ۾ کاڌو حاضر ڪيو ويو، پاڻ سڳورن صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ اسان کي عطا فرمايو، اسان چيو: اسان کي خواهش نہ آهي.فرمايائون: بک ۽ ڪوڙ ٻنهي شين کي گڏ نہ ڪريو. (ابنِ ماجه،كتاب الاطعمة،باب عرض الطعام،٢٦/٤،حديث:٣٢٩٨)

صَدرُ الشريعہ، بدرُالطريقہ مفتي محمد امجد علي اعظميرَحْمَۃُاللهِ تَعَالٰی عَلَيه هي حديثِ پاڪ ذڪر ڪرڻ کان بعد فرمائن ٿا: بک جي وقت ڪو کاڌو کارائي تہ کائي ڇڏي اهو نہ چوي تہ بک ناهي ڇوتہ کاڌوبہ نہ کائڻ ۽ ڪوڙ بہ ڳالهائڻ دُنيا ۽ آخرت ٻنهي جو نقصان آهي. بعض تڪلف ڪرڻ وارا ائين ڪندا آهن ۽ گهڻا ڳوناٺا هن قسم جي عادت رکن ٿا تہ جيستائين انهن کي بار بار نہ چيو وڃي، کائڻ کان اِنڪار ڪندا آهن ۽ چوندا آهن تہ اسان کي خواهش نہ آهي، ڪوڙ

ڳالھائڻ کان بچڻ ضروري آھي. (بھارِ شريعت،۳/۳۲۷،حصه:۱۶) مشھورمفسرِ قرآن، حڪيمُ الاُمَّت حضرتِ مفتي احمد يارخان رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیہ فرمائن ٿا: جيڪڏھن ڪاڏو ڪائڻ وقت ڪير اچي وڃي تہ ان کي بہ ڪائڻ جي لاءِ سڏڻ سُنَّت آھي، پر دِلي اِرادي سان سڏي ڪوڙي تواضع نہ ڪري ۽ اچڻ وارو بہ ڪوڙ ڳالھائي اھو نہ چوي تہ مون کي خواھش نہ آھي تہ جيئن بک ۽ ڪوڙ جو اِجتماع نہ ٿئي، بلڪ جيڪڏھن (نہ ڪائڻ چاھي يا) ڪاڏو گھٽ ڏسي تہ چئي ڇڏي: بَارَكَ الله (يعني الله عَزَّوَجَلَّ برڪت ڏي). (مر آةالمناجيح،۳/۲۰۲)

ٻارن جي مدني تربيت:

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ياد رکو! ڪوڙ تمام بُري بيماري آھي، ھن ڪوڙ کان اسان کي پاڻ بہ بچڻو آھي ۽ پنھنجي اولاد جي بہ اھڙي مدني تربيت ڪرڻي آھي جو ھو بہ ننڍپڻ کان ئي ھن **ڪبيره گناھ** کان واقف ٿين، انھن کي خبر ھجي تہ ڪوڙ ڇا ٿيندو آھي، سچ ڳالھائڻ جون ڪھڙيون ڪھڙيون برڪتون آھن، ڪوڙ ڳالھائڻ جا ڪھڙا ڪھڙا نقصان آھن، عام طور تي ڏٺو ويندو آھي تہ ڪيئي معاملن ۾ اسان پنھنجي اولاد جي صحيح طرح سان تربيت نہ ڪري سگھندا آھيون، ڇوتہ ان پاسي ڌيان گھٽ ھوندو آھي، بلڪ ڪڏھن تہ ائين بہ ٿيندو آھي تہ **ڪوڙ** جي معاملي ۾ ڄڻ اسان ان جي غلط تربيت ڪري رھيا آھيون، ذھن ۾ سُوال اُڀري ٿو، اھو ڪيئن؟ جي ھا! ٻڌو ڪيئن؟ ڪڏھن **دروازي تي دَستڪ** ٿيندي آھي، گھر ۾ موجود ھئڻ باوجود بہ ڪنھن ٻار کي اھو چئي موڪليو ويندو آھي تہ پٽ چئجو: "**بابا گھر نہ آھن**"، بنا سبب جي ٻار جي اسڪول کان غير حاضر ٿيڻ جي صورت ۾ جڏھن ٽيچر رابطو ڪندا آھن تہ جواب ڏنو ويندو آھي تہ اسان جو پٽ **ايترن ڏينھن کان**

بيمار آهي، جڏهن تہ موڪلون ڪنهن ٻئي سبب ٿينديون آهن، ان طرح جا ڪيئي ٻيا مثال بہ آهن تہ جيڪڏهن انهن ننڍين ڳالهين ۾ اسان پنهنجي ٻارن جي مدني تربيت نہ ڪئي تہ ڪوڙ ڳالهائڻ انهن جي **عادت** ۾ شامل ٿي سگهي ٿو.

ياد رکو! جيڪڏهن انهن جي تربيت جو اهو ئي انداز رهيو تہ شايد ٻار سُڌرڻ بدران وڌو ٿي وڃي ۽ بگڙجي وڃي چوتہ ان کي خبر هوندي تہ جيڪڏهن "**ڪوڙ**" واقعي ڪا بُري شيء هجي ها تہ يقيناً منهنجا ماءُ پيءُ ان ڪان مون کي اهڙي طرح بچائن ها، جهڙي نموني مون کي ٻين نقصان پهچائڻ وارن ڪمن ڪان بچائيندا هئا، منهنجي حفاظت ڪندا هئا، منهنجي تربيت ڪندا هئا.

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! قُربان وڃو! **اَمِيرِ اَهلِسُنّت** دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه جي مدني سوچ تي جو پاڻ اُمّت جي اصلاح جي فڪر ۾ ڪهڙي ڪهڙي انداز سان نيڪي جي دعوت کي عام ڪرڻ ۾ مصروف آهن، هر شعبي سان وابستہ افراد کي وقتاً فوقتاً مدني تربيت ۽ رهنما اُصولن سان نوازيندا رهندا آهن، جي ها! انهي موضوع يعني "**ڪوڙ**" جو مثال ونو، ڪتاب ۽ رسالا ۽ مدني مذاڪرن ۾ هن موضوع تي مدني تربيت فرمائڻ سان گڏوگڏ پاڻ 44 صفحن تي مُشتمل نهايت ئي معلوماتي رِسالو اُمّتِ مُسلمہ کي عطا فرمايو آهي، هي اهڙو رِسالو آهي جيڪو ٻارن سان گڏ وڏن جي لاءِ بہ ان ۾ نهايت ئي پياري انداز ۾ مدني تربيت ڪئي وئي آهي، جي ها! ان رِسالي جو نالو آهي "**ڪوڙو چور**". اهو رِسالو "**ٻارن جون سچيون ڪهاڻيون**" مان چوٿون رِسالو آهي، هن رِسالي ۾ اوهان پڙهي سگهندا: * **ڪوڙي چور** کي ڪهڙي سزا ملي؟ * **ٽيڏي لٺ وارو ڪوڙو چور** ڪير هو؟ ڪوڙ ڳالهائڻ وارن جا **ٻار سُوئرڪيئن** بڻجي ويا ؟ * ڪوڙو **دوزخ** ۾ ڪهڙي **شڪل** ۾ ويندو * **ڪوڙو خواب** ٻڌائڻ جو

ڪھڙو انجام آھي؟ * **سچ ڳالھائڻ واري برڪت** (يعني برڪتون چارينڊڙ) ڪي ڪھڙيون برڪتون مليون * سچ ڳالھائڻ سبب جان ڪيئن بچي؟ * **ٻارن جي ڪوڙ جا 24 مثال* ٻارن وڏن سيني جي لاءِ** ڪارائتا (ڪم اينڊڙ)**مدني گل وغيره.**

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ڪوڙ جي خلاف اعلانِ جنگ آھي!
نه ڪوڙ ڳالھائينداسين نه ڳالھرائينداسين
اِنْ شَآءَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ڪوڙي خواب بيان ڪرڻ

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ڪوڙ ڳالھائڻ جي ھڪ صورت اھا بہ عام آھي تہ بعض ماڻھو ھر دلعزيز بڻجڻ يا ڪنھن ٻي غرضِ فاسد جي لاءِ ڪوڙا خواب ٺاھي ٻڌائيندا آھن، ياد رکو! اھو بہ ناجائز ۽ گناھ آھي، احاديثِ مبارڪ ۾ ان بابت سخت وعيدون بيان ٿيون آھن، جيئن سردارِ جھان، محبوبِ رحمٰن صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جو فرمانِ عبرت نشان آھي: سڀ کان وڏو ڪوڙ ھي آھي تہ انسان پنھنجي پيءُ جي علاوه ڪنھن غير ڏانھن منسوب ھجي يا خواب ۾ اھڙي شيءِ ڏسڻ جو دعويٰ ڪري، جيڪو ان ناھي ڏٺو يا مون بابت اھا ڳالھ منسوب ڪري جيڪا مون ناھي چئي. (بخاري، ڪتاب المناقب، باب نسبة اليمن الي اسماعيل، ۲/۴۷۶، حديث: ۳۵۰۹) ھڪ ٻي حديثِ پاڪ ۾ آھي: جيڪو شخص ڪوڙو خواب بيان ڪري، قيامت جي ڏينھن ان کي جَوَ جي ٻن ڏاڻن جي وچ ۾ ڳنڍ لڳائڻ جو عذاب ڏنو ويندو ۽ ھو ڪڏھن بہ ڳنڍ نہ لڳائي سگھندو.

(بخاري ،ڪتاب التعبير ، باب من ڪذب في حلمه ،۴/۴۲۲، حديث:۷۰۴۲)

ڪوڙي خواب ٻڌائڻ جو انجام

ڪوڙي خواب ٻڌائڻ وارن کي عذابِ آخرت جي علاوه ڪڏهن ڪڏهن دُنيا ۾ بہ سخت شرمندگي کي منهن ڏيڻو پوندو آهي، هن باري ۾ هڪ عبرتناڪ حڪايت ٻڌو، جيئن

حضرت امام محمد بن سيرين رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَيْہ کي هڪ ماڻهو چيو: مون خواب ڏٺو تہ منهنجي هٿ ۾ شيشي جو هڪ پيالو آهي، جنهن ۾ پاڻي بہ موجود آهي اهو پيالو ٽٽي ويو آهي پر پاڻي ساڳي طرح موجود آهي، اهو ٻڌي پاڻ فرمايائون: الله عَزَّ وَجَلَّ کان ڊڄ (۽ ڪوڙ نہ ڳالهاءِ) ڇوتہ تو اهڙو ڪو خواب ناهي ڏٺو، اهو ماڻهو چوڻ لڳو: سبحن الله! مان هڪ خواب ٻڌائي رهيو آهيان ۽ اوهان فرمائي رهيا آهيو تہ مون خواب ناهي ڏٺو! پاڻ رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَيْہ جن فرمايو: بيشڪ اهو ڪوڙ آهي ۽ آءُ انهيءَ ڪوڙ جي انجام جو ذميدار نہ آهيان، جيڪڏهن تو واقعي اهو خواب ڏٺو آهي تہ تنهنجي گهرواريءَ کي ٻار پيدا ٿيندو پوءِ اها مري ويندي ۽ ٻار زنده رهندو، ان کان پوءِ اهو ماڻهو جڏهن هليو ويو تہ پوءِ چوڻ لڳو: الله جو قسم! مون اهڙو خواب نہ ڏٺو هو! اهو ٻڌي ڪنهن چيو: پر امام محمد بن سيرين رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَيْہ خواب جي تعبير بيان ڪئي آهي، حضرت سيدنا هشام رَحْمَةُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَيْہ بيان فرمائن ٿا: انهيءَ واقعي کي وڌيڪ عرصو نہ گذريو جو ڪوڙو خواب بيان ڪرڻ واري وٽ ٻار جي ولادت ٿي پر انهي جي گهرواريءَ مري وئي ۽ ٻار زندهہ رهيو. (تاريخ ابنِ عساکر، محمد بن سيرين، ۵۳ / ۲۳۲)

جھوٹی باتیں کرنے والے باز آ
ورنہ ہے اس میں خسارہ آپ کا

مال وڪڻڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهائڻ

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اسان جي معاشري ۾ ڪوڙ جي هڪ صورت اها بہ آهي تہ ماڻهو پنهنجو مال وڪڻڻ جي لاءِ ڪوڙ ڳالهائيندا آهن بلڪ ڪوڙي قسم کائڻ کان بہ پاسو ناهن ڪندا، ڪاروبار (Business) ۾ ڪثرت سان ڪوڙ ڳالهائڻ، بدقِسمتي سان ڪمال ۽ ترقي جي علامت ڄڻهن تہ مَعَاذَاللهِ عَزَّوَجَلَّ سچ ڳالهائڻ کي بيوقوفي ۽ ترقي ۾ رڪاوٽ تصور ڪيو ويندو آهي. اهڙن ماڻهن کي پنهنجي ذهن ۾ اها ڳالھ چڱي طرح ويهارڻ گهرجي تہ الله عَزَّوَجَلَّ جيڪو رِزق اسان جي نصيب ۾ لکي ڇڏيو آهي اهو ئي ملندو. نہ تہ سچ ڳالهائڻ سان اسان جي حصّي جي رِزق ۾ ڪا ڪمي ايندي ۽ نہ اسان ڪوڙ ڳالهائي پنهنجي حصّي کان وڌيڪ رِزق حاصل ڪري سگهون ٿا البت ڪوڙ ڳالهائڻ بي برڪتي، مَعاشي تباهي ۽ الله عَزَّوَجَلَّ جي ناراضي جو سبب آهي، هن باري ۾ 2 فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ پڙهو۽ ڪاروبار ۾ ڪوڙ ڳالهائڻ کان توبہ ڪريو.

1. ارشاد فرمايائون: ”خريد ڪرڻ ۽ وڪڻڻ واري کي جدا ٿيڻ کان پهريان پهريان اختيار آهي، جيڪڏهن ٻنهي سچ ڳالهايو ۽ گواھ ٻڌائي ورتا تہ انهن جي سودي ۾ برڪت ڏني ويندي ۽ جيڪڏهن ٻنهي لڪايو ۽ ڪوڙ ڳالهايو تہ ٿي سگهي ٿو تہ انهن کي نفعو تہ ٿئي پر انهن جي سودي مان برڪت ڪڍي ويندي.“ (سنن ابي داؤد، ڪتاب البيوع، باب في خيار المتبايعين ،الحديث: ٣٤٥٩،ص٣٧٧)

2. ارشاد فرمايائون: بيشڪ واپاري ئي فاجر آهن. صحابہ ڪرام عَلَيهِمُ الرِّضْوَان عرض ڪيو: يا رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ! ڇا الله عَزَّ وَجَلَّ خريد ۽ فروخت حلال ناهي ڪيو؟" تہ پاڻ سڳورن صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جن ارشاد فرمايو: "ڇو نہ، پر هو ڳالھ ڪن ٿا تہ ڪوڙ ڳالهائن ٿا، قسم کڻن ٿا ۽ گناهگار ٿين ٿا " (المسند للامام احمد بن حنبل،حديث عبد الرحمٰن بن شبل، الحديث: ١٥٥٣٠، ج٥، ص٢٨٨)

بدگمانی، جھوٹ، غیبت، چغلیاں
چھوڑ دے تُو رَبّ کی نافرمانیاں

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! جيڪڏهن اسان سچائي، اَمانت، عدل و اِنصاف، تقويٰ و پرهيزگاري، احسان ۽ ڀلائي، اِيثار وخير خواهي کي اپنائي اسلام جي عطا ڪيل ڪاروباري اُصولن (Rules) جي مُطابق تجارت ڪنداسين تہ اِنْ شَآءَاللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ڪاروبار ۾ برڪت ٿيندي، اسلامي مُعاشري ۾ شاندار خوشحالي ايندي ۽ الله تعاليٰ ۽ ان جي حبيب صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ جي رِضا ۽ خُوشنودي بہ نصيب ٿيندي .

صَلُّوْاعَلَی الْحَبِیب! صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! جيڪڏهن اسان بيمار ٿي وڃون تہ پريشان ٿي وينداآهيون ۽ ان بيماري کان ڇوٽڪاري جي لاءِ علاج شروع ڪندا آهيون. جيڪڏهن پنهنجي شهر يا ملڪ ۾ علاج ممڪن نہ هجي تہ ٻئي شهر يا ملڪ جو سفر ڪرڻ کان بہ پوئتي نٿا هٽون، مطلب تہ ان بيماري کان نجات ماڻڻ جي لاءِ هر ممڪن ڪوشش ڪيون ٿا. ڪوڙ بہ هڪ باطني بيماري آهي جيڪا دنيا ۾ ذِلّت ۽ رُسوائي ۽ آخرت جي بربادي جو سبب بڻجي سگهي ٿي، تنهنڪري ڪوڙ کان بچو ۽ الله عَزَّوَجَلَّ جي رِضا ۽ خوشنُودي جي لاءِ هميشہ سچ ڳالهايو. اچو! ڪوڙ کان بچڻ جي لاءِ ان جا ڪجھ علاج بہ ٻڌي وٺون. ✿ ڪوڙ کان بچڻ جي لاءِ پنهنجي رَبّ عَزَّوَجَلَّ کان هن طرح دُعا ڪريو تہ اي اسان جا رَبّ عَزَّوَجَلَّ اسان کي ڪوڙ جي نحوستن کان بچاءِ ۽ سچ جون برڪتون ماڻڻ جي لاءِ هميشہ سچ ڳالهائڻ جو عادي بڻاءِ. ✿ ڪوڙ جي مذمت تي قرآني آيتون، حديثِ مُبارڪ ۽ بزرگانِ دِين جي قولن جو مطالعو ڪريو، ان طرح سان

ڪوڙ ڪان نفرت پيدا ٿيندي ✿ پاڻ ۾ خوفِ خدا پيدا ڪريو ته جيڪڏهن اسان جي دل ۾ الله عَزَّوَجَلَّ جو خوف هوندو ته بين گناهن ڪان بچڻ سان گڏوگڏ ڪوڙ ڪان بچڻ به آسان ٿيندو. ✿ سني صحبت اپنايو ڇوته ان جي برڪت سان به چڱيون عادتون اپنائڻ جو ذهن بڻجندو.✿ ڪوڙ ڪان بچڻ جي لاءِ بُزرگن سڳورن جي زندگي جي احوال جو مُطالعو ڪريو ڇوته انهن نيڪ هستين هميشه پنهنجي زندگي شريعتءِ سُنَّت جي مطابق گذاري آهي.✿ ڪوڙ جي انجام تي غور ڪريو ڇوته دنيا ۽ آخرت ۾ڪوڙي ماڻهو ڪي ڪهڙا ڪهڙا نقصان ٿي سگهن ٿا، اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ان طرح به ڪوڙ سان نفرت پيدا ٿيندي. ✿ مدني انعامات تي عمل ڪي پنهنجو معمول بڻايو، اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ ان جي برڪت سان به ڪوڙ، غيبت، چغلي وغيره گناهن ڪان بچڻ جو ذهن بڻجندو. جيڪو هنن گناهن ڪان بچڻ چاهي تو، انهن ڪي اَمِيرِ اَهلِسُنّت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه فرمائن ٿا:

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! جيڪڏهن اسان انهن مدني گلن تي عمل ڪرڻ ۾ ڪامياب ٿي وڃون ته ڪوڙ جهڙي بُري خصلت ڪان بچي ۽ سچ جي برڪتن سان مالا مال ٿي سگهون ٿا، ڇوته سچ تمام ڀلائين جو سَبَب ۽ جنت جو رستو، جڏهن ته ڪوڙ تما م بُرائين جي اصل ۽ جهنّم جو رستو آهي. تنهنڪري ڪوڙ ڪان پاڻ به بچو ۽ پنهنجن ٻارن ڪي به هن بُري عادت ڪان پري رکو. پنهنجي اَخلاق ڪي سنوارڻ ۽ پنهنجي گُفتار ۽ ڪردار ڪي بهتر ڪان بهتر بنائڻ جي لاءِ دعوتِ اسلامي جي مدني ماحول سان وابسته ٿيو.

مجلس مدني مُذاڪره جو تعارُف

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ شيخِ طريقت، اميرِ اهلسُنَّت ،باني دعوتِ اسلامي حضرت علامه مولانا ابوبلا ل محمد الياس عطارقادري رَضَوي ضِيائي دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ’علم بي

شُمار خزانن جو مجموعو آهي، جنهن کي حاصل ڪرڻ جو ذريعو سُوال آهي.‘‘ جي قول کي عملي جامو پارائيندي سُوال جواب جو هڪ سِلسلو شُروع ڪيو، جنهن کي دعوتِ اسلامي جي مدني ماحول ۾ **”مدني مُذاڪرو“** چيو ويندو آهي. ڪثير اسلامي ڀائر مَدَني مُذاڪرن ۾ عَقائد و اَعمال، فضائِل و مَنَاقِب، شريعت وطريقت،تاريخ وسيرت،سائنس وطِبّ، اَخلاقيات واِسلامي مَعلُومات، معاشي ومُعاشرتي و تنظيمي مُعاملات ۽ ٻين ڪوڙ مَوضُوعن جي باري ۾ مختلف قسم جا سُوال ڪن ٿا ۽ شيخِ طريقت،امير اَهلسنّت انهن کي حڪمت ڀريل ۽ عشقِ رسول سان ڀرپور جوابن سان نوازيندا آهن. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ دعوتِ اسلامي جي 103 کان وڌيڪ شعبن مان هڪ شعبو **”مجلسِ مدني مذاڪره“** بہ آهي جيڪا امير اهلسنت جي هن عطا ڪيل دِلچسپ ۽ عِلم وحڪمت سان ڀرپور مَدَني گلن جي خُوشبوئن سان سڄي دُنيا جي مُسلمانن کي مهڪائڻ جي لاءِ انهن مَدَني مُذاڪرن کي تحريري رسالي ۽ آڊيو (Audio) ويڊيو (Video) سي ڊيز (CDs) جي صُورت ۾ پيش ڪرڻ جي سَعادَت حاصل ڪري ٿو. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ هينئر تائين مَجلِس مَدَني مُذاڪره ڪيئي آڊيو ڪيسٽون ۽ ويڊيو سي ڊيز ۽ تحريري مَدَني مُذاڪرا پيش ڪرڻ جي سَعادَت بہ حاصل ڪري چڪي آهي ۽ مزيد جي لاءِ ڪوشش جاري آهي.

اوهان بہ هن مدني ماحول سان وابستہ ٿي وڃو ۽ گڏوگڏ 8 مَدَني ڪمن ۾ بہ حِصّو وٺو.

8 مدني ڪمن مان هڪ مدني ڪم هفتہ وار مدني مذاڪرو

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ تبليغ قرآن و سنت جي عالمگير غير سياسي تحريڪ دعوتِ اسلامي جو مشڪبار مدني ماحُول سني صحبت فراهم ڪري ٿو، هن جي

برڪت سان لکين ماڻهو گناهن ڀري زندگي کان توبهه تائب ٿي ڪري نيڪين ڀري زندگي گذاري رهيا آهن. اوهان بہ دعوتِ اسلامي جي مدني ماحول سان وابستہ ٿي وڃو ۽ ذيلي حلقي جي 8 مدني ڪمن ۾ حصو وٺو. ذيلي حلقي جي 8 مدني ڪمن مان هفتہ وار هڪ مدني ڪم مدني مذاڪرو ڪي اول تا آخر ڏسڻ بہ آهي. مدني مذاڪري جي چا ئي ڳالهہ ڪجي تہ ان ۾ شيخِ طريقت، امير اهلسنت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه کان ڪيل مختلف سوالن جي دلچسپ جوابات جي صورت ۾ علمِ دين حاصل ٿيندو آهي ۽ علمِ دين جي فضيلت ۾ ايندو آهي تہ حضرت سيدنا ابو ذَر غِفاري رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ فرمائن ٿا: حضور پر نور صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن مون کي ارشاد فرمايائون: اي ابو ذر! (رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ) تنهنجو هن حال ۾ صبح ڪرڻ جو توهان الله عَزَّوَجَلَّ جي ڪتاب مان هڪ آيت سکي هجي، هي توهان جي لاءِ 100 رڪعتون نفل پڙهڻ کان بهتر آهي ۽ توهان جو هن حال ۾ صبح ڪرڻ جو توهان علم جو هڪ باب سکيو هجي، جنهن تي عمل ڪيو وڃي يا نہ ڪيو وڃي، تہ هي توهان جي لاءِ 10000 رڪعت نوافل پڙهڻ کان بهتر آهي. (ابن ماجه، ڪتاب السنت، ج. 1، ص. 142، حديث 219)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! هتو هٿ نيت ڪريون ٿا تہ اسان بہ، هر هفتي مدني مذاڪرو ڏسڻ ڪي يقيني بڻائينداسين ۽ ٻين اسلامي ڀينرن کي بہ مدني مذاڪرو ڏسڻ جي دعوت ڏينديون رهنديون سين، اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ هن جون خوب خوب برڪتون حاصل ٿينديون. اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

اپريل فُول ڇا آهي؟

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اسان جي مُعَاشَري ۾ ڪوڙ جي هڪ صورت

”**اپريل فُول** (April fool)“ بہ آهي جنهن کي **پهرين اپريل** تي رسم جي طور تي ملهايو ويندو آهي، نادان ماڻهو ان ڏينهن پريشان ڪرڻ واريون ڪوڙيون خبرون ٻڌائي، مختلف انداز سان ڌوڪو ڏئي پنهنجي ئي اسلامي ڀائرن کي فُول (Fool يعني بي وقوف) بڻائي خوش ٿيندا آهن، مثال طور ڪنهن کي اها خبر ڏني ويندي آهي تہ * اوهان جو جَوان پٽ فلاڻي هنڌ ايڪسيڊنٽ ٿيڻ جي ڪري شديد زخمي آهي ۽ ان کي فُلاڻي اَسپتال ۾ پهچايو ويو آهي * اوهان جو فُلاڻو رشتيدار انتقال ڪري ويو آهي * اوهان جي دڪان ۾ باهہ لڳي وئي آهي * اوهان جي دڪان ۾ چوري ٿي وئي آهي * اوهان جي پلاٽ تي قبضو ٿي ويو آهي * اوهان جي گاڏي چوري ٿي وئي آهي * اوهان جي پٽ کي رقم جي لاءِ اغوا ڪيو ويو وغيره. پوءِ حقيقت کلڻ تي ”**اپريل فُول، اپريل فُول**“ چئي ان جو مذاق اُڏايو ويندو آهي. جيڪو جيتري صفائي ۽ چالاڪي سان ٻئي کي بي وقوف بڻائي هو پاڻ کي اوترو ئي عقل مند سمجهندو آهي، پر ان ”**فُول**“ کي اهو احساس ناهي هوندو تہ هو ڪيتري وڏي ”**ڀُل**“ ڪري چڪو آهي.

اپريل فُول کي ”**ڪوڙ جو عالَمي ڏينهن**“ بہ چيو ويندو آهي ۽ ڪوڙ ڳالهائڻ گناهہ آهي. **مذاق ۾ بہ ڪوڙ نہ ڳالهايو** **چوتہ** فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ آهي: ٻانهو ڪامل ايمان وارو نٿو ٿي سگهي ايستائين جو مذاق ۾ ڪوڙ ڳالهائڻ ۽ جهيڙو ڪرڻ ڇڏي ڏئي جيتوڻيڪ سچو هجي. (مسند احمد،3/290، حديث: 8774)

اپريل فُول ۾ ٻين جي پريشاني تي خوشي جو اظهار بہ ٿئي ٿو، اهڙن کي ڊڄڻ گهرجي تہ هو بہ ان ڪيفيت جو شڪار ٿي سگهن ٿا، عربي مقولو آهي: مَنۡ ضَحِكَ ضُحِكَ يعني جيڪو ڪنهن تي کلندو ان تي بہ کليو ويندو.

غلط خبر جان وٺي ورتي: رِينالہ خُورد (پنجاب، پاڪستان) جي 70 سالن جي رِهائشي شخص کي خبر ملي تہ ان جي پاءُ جو اوڪاڙه ۾ ايڪسيڊنٽ جي نتيجي

۾ انتقال ٿي ويو آهي، هو اوڪاڙه اسپتال اچي رهيو هو ته روڊ تي ڪري پيو ۽ دل جو دورو پوڻ جي ڪري زندگي جي بازي هاري ويو، بعد ۾ خبر پئي ته ڪنهن ڪوڙ ڳالهائي **اپريل فُول** جو مذاق ڪيو هو. (اردو پوائنٹ، يڪم اپريل 2008)

افسوس! ايترين خرابين جو مجموعو هئڻ جي باوجود هر سال فرسٹ (1st) (پهرين) اپريل تي ڪوڙ ڳالهائي، پنهنجي مسلمان ڀائرن کي پريشان ڪري انهن تي ٺٺول کي تفريح جو نالو ڏنو ويندو آهي، الله عَزَّوَجَلَّ عقلِ سليم عطا فرمائي. اٰمِين بِجَاہِ النَّبِیِّ الْاَمِین صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ

افسوس صد افسوس! اڄ جا مسلمان غير مسلمن جي نقل ڪندي ڪوڙ کي بطورِ رسم ملهائي رهيا آهن جڏهن ته پهريان جا ماڻهو جيڪڏهن ڪنهن مسلمان جي زبان مان ڪوڙي ڳالهه ٻڌندا هئا ته حيرت ۾ مبُتلا ٿي ويندا هئا ته هڪ مسلمان به ڪوڙ ڳالهائي سگهي ٿو؟

نقل ڪيو ويو آهي ته مشهور مغل بادشاهه محي الدين اورنگزيب عالمگير جا محترم اُستاد حضرت علامه احمد جيون رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ تشريف فرما هئا ته هڪ شخص اچي چيائين: حضور اوهان جي زوجه محترمه بيوه ٿي وئي آهي. اهو ٻڌي مُلّا جيون رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ سخت پريشاني جي عالم ۾ ڪجهه سوچڻ لڳا، اوهان جي پريشاني ڏسي اتي موجود هڪ شخص چيائين: حضور! اوهان ته اجايو پريشان ٿيو پيا، جڏهن ته اوهان زنده آهيو ته اوهان جي زال ڪيئن بيوهه ٿي سگهي ٿي؟ ته حضرت علامه جيون رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ فرمايائون: مان اهو نه سوچي رهيو آهيان ته منهنجي زال ڪيئن بيوهه ٿي، مان ته هي سوچي پريشان آهيان ته ڇا ڪو مسلمان به ڪوڙ ڳالهائي سگهي ٿو؟

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! مفسرِ قرآن علامه جيون رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه کي هڪ مسلمان جي زبان کان ڪوڙ ٻڌندي ان ڳالهه تي يقين نه اچي رهيو هو، ڇو ته انهن کي معلوم هو ته ڪوڙ ڳالهائڻ منافق جي علامت آهي، مؤمن جي صفت ناهي، جيئن ته نبي پاڪ، صاحبِ لولاڪ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي بارگاهِ رسالت ۾ عرض ڪئي وئي: "يا رسول الله صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! ڇا مؤمن بزدل ٿي سگهي ٿو؟" ته پاڻ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جن ارشاد فرمايائون: ها "پڇيو ويو: ڇا مؤمن بخيل ٿي سگهي ٿو؟" "ارشاد فرمايائون:" ها "پوءِ پڇيو ويو: ڇا مؤمن ڪذاب (ڪوڙو بہ) ٿي سگهي ٿو؟" "ارشاد فرمايائون: "نه". (الموطا للامام مالک، کتاب الکلام، الحديث: 1913، ج. 2، ص. 468)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! معلوم ٿيو ته ڪوڙ ڳالهائڻ مسلمانن جو ڪم ناهي، ان ڪري ڪوشش ڪري هميشه سچ ڳالهائڻ جي عادت اپنايو، زندگي ۾ چاهي کهڙو ئي ڏکيو مَرحلو اچي، سخت کان سخت مصيبت ۾ گرفتار ڇو نه هجو، ڪڏهن به ڪوڙ جو سهارو نه وٺڻ گهرجي بلڪ هميشه سچ جو دامن پڪڙي رکو ڇوته سچ ڳالهائڻ جون وڏيون فضيلتون آهن، الله عَزَّوَجَلَّ قيامت جي ڏينهن انهن ماڻهن کي بي شمار انعام واڪرام سان نوازيندو جيڪي ماڻهو دنيا ۾ سچ ڳالهائڻ وارا هوندا، جيئن سيپارو 7سُوْرَۃُ مَآئِدہ آيت نمبر 119 ۾ اِرْشاد آهي:

هٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصّٰدِقِيْنَ صِدْقُهُمْ ؕ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ؕ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوْا عَنْهُ ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿۱۱۹﴾

تَرجموڪنز الايمان: هِي آهي اُهو ڏينهن جنهن ۾ سچن کي سندن سچ ڪم ڏيندو، اُنهن جي واسطي باغ آهِن جن جي هيٺان نهرُون جاري آهِن، هميشه هميشه اُنهن ۾ رهندا الله اُنهن کان راضِي ٿيو ۽ اُهي الله کان راضِي، اِها آهي وڏِي ڪاميابِي.

حضرت علامہ اسماعيل حقي رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡه فرمائن ٿا: ”هن آيت مان معلوم ٿيو تہ قيامت جي ڏينهن سچ نفعو ڏيندو ۽ ڪوڙ ۽ رياڪاري ڪنهن صورت نفعو نہ ڏيندي، تنهنڪري عقلمند انسان کي کپي تہ سچائي جي راھ تي هلڻ جي خوب ڪوشش ڪري ، چوتہ ايمان کان پوءِ سچائي کي اختيار ڪرڻ ٻانهي کي نيڪ اعمال ڏانهن راغب ڪندو آهي. (روح البيان، المائدة، تحت الآية: ١١٩، ٢/٤٦٧-٤٦٨۔)

الله عَزَّوَجَلَّ اسان کي بہ بروزِ قيامت سچ جون برڪتون نصيب فرمائي ۽ پنهنجي سچي رسول صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جي سچي تعليمات تي عمل جي توفيق عطا فرمائي جو جنهن هميشہ پاڻ بہ سچ ڳالهايو ۽ ماڻهن کي بہ حق گوئي جي ترغيب ڏياري. پاڻ سڳورن صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جو صادِق وامين هئڻ، ايتري قدر مشهور هو جو اهي غير مسلم جيڪي پاڻ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جا جاني دشمن هئا، طرح طرح سان ستائڻ جَن جو معمول هو، ڪفر ۽ شرڪ جي اونداهين ۾ ڀٽڪڻ جي باوجود اهي ماڻهو پاڻ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ جي صداقت ۽ امانت جا قائل هئا. ۽ پاڻ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ کي دل وجان سان صادِق وامين تسليم ڪندا هئا. اسان جي پياري آقا صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ پنهنجي مبارڪ زندگي جي دشوار گُذار مرحلن ۾ نہ صرف پاڻ عملي طور تي سچ تي قائم رهيا بلڪ اسان کي سچائي جو پيڪر بنائڻ جي لاءِ پنهنجي فرمانن جي روشني ۾ سچ جي تلقين بہ فرمائي. اچو! سچ جي اهميت ۽ ان جي فضيلت تي مشتمل 3 فرمانِ مصطفيٰ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ ٻڌو:

1. بارگاھ رسالت ۾ هڪ شخص حاضر ٿي عرض گذار ٿيو: يارسولَ الله صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّمَ! جنّتي عمل ڪهڙو آهي؟ پاڻ ارشاد فرمايائون تہ ”سچ ڳالهائڻ، ٻانهو جڏهن سچ ڳالهائيندو آهي تہ نيڪي ڪندو آهي ۽ جڏهن

نيڪي ڪندو آهي محفوظ ٿي ويندو آهي ۽ جڏهن محفوظ ٿي ويندو آهي ته جنت ۾ داخل ٿي ويندو آهي.“
(المسندللامام احمد بن حنبل ، مسند عبدالله ابن عمرو بن العاص ، رقم ، ٦٦٥٢، ج ٢ ص ٥٨٩)

2. ارشاد فرمايائون: بيشڪ سچائي نيڪي ڏانهن ڪٺي ويندي آهي ۽ نيڪي جنت ڏانهن ڪٺي ويندي آهي ۽ بيشڪ ٻانهو سچ ڳالهائيندو رهندو آهي ايستائين جو الله عَزَّ وَجَلَّ جي ويجهو صديق يعني گهڻو سچ ڳالهائيندڙ ٿي ويندو آهي. (بخاري ، ڪتاب الادب ،باب قول الله تعالي ،رقم ٦٠٩٤ ،ج٤ ،ص ١٢٥)

3. ارشاد فرمايائون: سچ ڳالهايو جيتوڻيڪ توهان کي ان ۾ هلاڪت نظر اچي جوته انهيءَ ۾ نجات آهي. (مڪارم الاخلاق ،باب في الصدق ...الخ ، ص١١١)

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! ڪوڙ جي باري ۾ وڌيڪ معلومات حاصل ڪرڻ جي لاءِ دعوتِ اسلامي جي اشاعتي اداري مڪتبة المدينہ جي شايع ٿيل ڪتاب ”اِحْياءُ الْعُلُوم“ جلد 3 جي صفحي 406 تا 421 جو مطالعو فرمايو، ڪوڙ جي باري ۾ مدني گل حاصل ٿيندا ۽ ڪوڙ کان بچڻ جو ذهن ٺهندو.اِنْ شَآءَاللّٰه عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب ! صَلَّى اللهُ تعالٰى علٰى محمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! اڄ اسان ڪوڙ جي باري ۾ بيان ٻڌو ته

- ڪوڙ گناهِ ڪبيره، حرام ۽ جهنّم ۾ وٺي وڃڻ وارو ڪم آهي.
- قرآن ۽ حديث ۾ ڪوڙ جون گهڻيون سخت وعيدون آيون آهن.
- نبي ڪريم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ ۽ صحابہ ڪرام جي نظر ۾ ڪوڙ بدترين عادت هئي .

❖ كوڙ كي اسلام كان پهريان بہ معيوب سمجهيو ويندو هو.

❖ كوڙ ايمان جو دشمن ۽ منافق جي نشاني آهي .

❖ كوڙ واپاري كي فاجر بڻائي ڇڏيندو آهي .

❖ جڏهن تہ سچ ڳالهائڻ واري كي دنيا ۽ آخرت ۾ عظيم بركتن ۽ بي شمار فائدن كان نوازيو ويندو آهي.

اچو! آخر ۾ ملي هڪ پيرو پنهنجي **عزم جو اِظهار** كيون تا:

كوڙ جي خلاف اعلانِ جنگ آهي!

نہ كوڙ ڳالهائينداسين نہ ڳالهرائينداسين اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

❖ الله عَزَّوَجَلَّ اسان كي كوڙ كان نفرت ۽ هميشہ سچ جي عادت اپنائڻ جي توفيق عطا فرمائي. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِى الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

پياريون پياريون اسلامي ڀينرون! بيان كي ختم كندي سنّت جي فضيلت ۽ كجھ سنّتون ۽ آداب بيان كرڻ جي سعادت حاصل كيان ٿو، تاجدار رسالت، شهنشاهِ نُبُوَّت، مصطفيٰ جانِ رحمت صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جو فرمان جنّت نشان آهي: جنهن منهنجي سنّت سان محبت كئي ان مون سان محبت كئي ۽ جنهن مون سان محبت كئي اهو جنّت ۾ مون سان گڏ هوندو. (مشكاة الصابيح،كتاب الايمان،باب الاعتصام بالكتاب والسنة،١/٩٧،حديث:١٧٥)

ان کی سنّت کا جو آئنہ دار ہے بس وُہی تو جہاں میں سمجھدار ہے

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

هلڻ جون سنتون ۽ آداب

اچو! شيخِ طريقت،اميرِ اهلسنّت حضرت علامہ مولانا ابو بلال محمد الياس عطار قادري رضوي ضيائي دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه جي رسالي”163مدني گل“ مان هلڻ جون سنتون ۽ آداب ٻڌون ٿا:

سيپاري 15 سوره ۽ بني اسرائيل آيت نمبر 37 ۾ ارشاد ربُّ العِبَاد آهي:

وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا ۚ اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُوْلًا ﴿٣٧﴾

ترجموكنزالايمان: ۽ زمين ۾ آڪڙ ڪري نہ هل بيشڪ تون زمين کي هرگز چيري نہ سگهندين ۽ هرگز پهاڙن جي اوچائي کي نہ پهچندين .

فرمانِ مصطفيٰ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ آهي: هڪ شخص ٻہ چادرون پائي تڪَبُّر سان هلي رهيو هو ۽ گهمنڊ ۾ هو اهو زمين ۾ ڳڙڪايو ويو ۽ اهو قيامت تائين زمين ۾ داخل ڪيو ويندو. (مُسلِم،كتاب اللباس والزينة،باب تحريم التبختر فى المشى...الخ،ص١١٥٦،حديث:٢٠٨٨) ❀ رسولِ اڪرم، نورِ مُجَسَّم صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ هلندا هئا تہ ڪجهہ اڳيان طرف جهڪي هلندا هئا ڄڻ تہ پاڻ مٿانهين کان هيٺ پيا لهن. (الشمائل المحمدية للترمذى،باب ما جاء فى مشية رسول الله ، ص٨٧ ،رقم:١١٨) ❀ جيڪڏهن ڪا رڪاوٽ نہ هجي تہ رستي جي ڪناري وچٿري چال هلو، نہ ايترو تيز جو ماڻهن جون نگاهون اوهان ڏانهن ٿين تہ تڪڙو تڪڙو ڪيڏانهن وڃي رهيو آهي! نہ ايترو آهستي جو ڏسڻ واري کي اوهان بيمار لڳو. ❀ رستي تي هلندي بلاضرورت هيڏانهن هوڏانهن ڏسڻ سنت ناهي، هيٺ نگاهہ ڪري باوقار طريقي سان هلو. ❀ هلڻ يا ڏاڪڻ تان لهڻ مهل هي احتياط ڪيو تہ جوتن جو آواز پيدا نہ ٿئي. ❀ رستي تي ٻہ

عورتون بينيون هجن يا وجي رهيون هجن تہ انهن جي وچ مان نہ گذرو جو حديث پاڪ ۾ هن جي مُمانعت آيل آهي. (ابوداود ،کتاب الادب،باب فی مشی النساء مع الرجال فی الطريق، ۴/۴۷۰،حديث:۵۲۷۳) ❀ ڪجھ ماڻهن جي عادت هوندي آهي تہ رستي تي هلندي جيڪا بہ شيء سامهون آئي ان کي لتون هڻندي گذرندا آهن، هي بالڪل غير مُهَذَّب طريقو آهي ائين ڪرڻ سان ڪنهن جو پير زخمي ٿيڻ جو انديشو آهي ۽ اخبار يا لڪائي وارن دٻن، پيڪٽن، ۽ مِنرل واٽر جي خالي بوتلن وغيره کي لت هڻڻ بي ادبي بہ آهي.

طرح طرح جون هزارين سنتون سکڻ جي لاءِ **مکتبة المدينہ** جي شايع ٿيل ڪتاب 312 صفحن تي مشتمل ڪتاب "**بهار شريعت**" حصو 16 ۽ 120 صفحن جو ڪتاب "**سنتيں اور آداب**" هديو ڏئي حاصل ڪيو ۽ پڙهو.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد